

Op weg naar een nieuwe staatkundige verhoudingen

Hier vindt u een opsomming van de activiteiten die tot 6 november 2006 toe in het kader van het proces van de staatkundige veranderingen in de Nederlandse Antillen hebben plaatsgevonden.

Referenda

Alle eilandgebieden van de Nederlandse Antillen hebben referenda gehouden over de bestuurlijke toekomst van hun eiland. In 2000 heeft de bevolking van Sint Maarten al aangegeven een land binnen het Koninkrijk te willen worden. Op 8 april 2005 heeft de Curaçaose bevolking dezelfde wens uitgesproken. Bonaire en Saba hebben zich in hun referenda van respectievelijk 10 september en 5 november 2004 uitgesproken voor een directere band met Nederland. De bevolking van Sint Eustatius sprak zich op 8 april 2005 ten slotte uit voor het behoud van het Land Nederlandse Antillen. Zowel de eilanden van de Nederlandse Antillen als Aruba kiezen ervoor om onderdeel te blijven van het Koninkrijk der Nederlanden.

Nu kan het... nu moet het!

Op 8 oktober 2004 is het eindrapport verschenen van de werkgroep Bestuurlijke en Financiële Verhoudingen, '**Nu kan het ... nu moet het!**' Deze werkgroep, onder voorzitterschap van de heer Jesurun, heeft aanbevelingen gedaan over de staatkundige structuur van de Nederlandse Antillen, de rechtsorde, de bestuurskracht, de openbare financiën en de inrichting van het Koninkrijk. De werkgroep bepleit een zorgvuldige aanpak. Eerst moet een aantal bestuurlijke en financiële problemen zijn opgelost, voordat de structuur daadwerkelijk kan worden aangepast.

In zijn **brief van 17 december 2004** aan de Tweede Kamer heeft de minister voor BVK een aantal uitgangspunten genoemd voor een nieuwe bestuurlijke structuur:

- Er is een werkbare structuur voor het Koninkrijk die slagvaardige besluitvorming mogelijk maakt;
- De bestaande Koninkrijksaangelegenheden blijven gehandhaafd;
- De landen van het Koninkrijk voldoen aan hun internationale verplichtingen;
- Het toezicht door het Koninkrijk is adequaat ingevuld (rechtsorde, bestuur en financiën);
- De wetgeving is van goede kwaliteit en voldoende uniform;
- Er is een goede en onafhankelijke zittende magistratuur en een goede staande magistratuur; alle essentiële onderdelen van de rechtshandhavingketen zijn voldoende toegerust;
- De integriteit van het bestuur is gewaarborgd;
- Het financieel beheer is op orde en de begroting is structureel in evenwicht;
- Er wordt voorzien in robuuste bovineilandelijke voorzieningen, die in de samenwerking tussen de eilanden wordt verankerd en recht doet aan de Koninkrijksverantwoordelijkheid.

Streven naar beëindiging Nederlands-Antilliaans staatsverband

In januari en april 2005 hebben vertegenwoordigers van de Landsregering en de eilandgebieden besprekingen gevoerd over de toekomstige verhoudingen binnen het Koninkrijk. Tijdens het **topoverleg** op 26 en 27 april is het streven vastgelegd om in 2007 het Antilliaanse staatsverband te beëindigen.

Ook aanpak acute problemen belangrijk

Op 17 september 2005 heeft vervolgens een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de Nederlandse Antillen, alle eilandgebieden en Nederland. Aruba was hierbij aanwezig als waarnemer. De kern van dit overleg was om langs parallelle trajecten het proces van staatkundige veranderingen en de acute financieel-economische problemen en het noodzakelijke sociaal- economische revitaliseringsproces aan te pakken. Vooruitlopend hierop heeft minister Pechtold aan de Nederlands-Antilliaanse minister-president Ys 10 miljoen Antilliaanse gulden (ca 4,5 miljoen euro) aangeboden voor acute armoedebestrijding. In de **slotverklaring** van dit bestuurlijk overleg is neergelegd dat Nederland, de Nederlandse Antillen en de vijf eilandgebieden een hoofdlijnenakkoord zouden overeenkomen over staatkundige hervormingen, financieel-economische kwesties, rechtshandhaving en goed bestuur.

Financiën, economische hervorming, integriteit en veiligheid

Na een tweede bestuurlijk overleg op 21 oktober 2005 op Bonaire is een **hoofdlijnenakkoord** bereikt tussen het Land Nederlandse Antillen, de vijf eilandgebieden en Nederland. In dit hoofdlijnenakkoord is overeengekomen dat de overheidsfinanciën worden doorgelicht om ze te kunnen saneren. Dit voorkomt dat opnieuw onaanvaardbare schulden worden gemaakt. Er komt daarnaast een sociaal-economisch initiatief om de economie te hervormen en het investeringsklimaat te verbeteren. Nederland stelt in dit kader geld beschikbaar voor een investeringsimpuls en een sociaal vangnet. In het staatkundige proces komen er criteria waaraan de eilanden in de toekomst moeten voldoen als het gaat om goed bestuur en rechtszekerheid. Er zijn ook afspraken gemaakt om op korte termijn maatregelen te nemen om de integriteit van bestuur te verbeteren. Over de veiligheid op de Antillen is afgesproken dat de al in gang gezette acties onverkort worden voortgezet. Met Bonaire, Sint Eustatius en Saba heeft minister Pechtold een **intentieverklaring** getekend om aan de nieuwe banden tussen Nederland en deze drie eilanden nadere invulling te geven.

Ronde Tafel Conferentie

Het “hoofdlijnenakkoord” vormde de basis voor de [startrondetafelconferentie](#) die op zaterdag 26 november 2005 op Curaçao plaatsvond. Met deze conferentie is het officiële startschot gegeven voor een proces van staatkundige veranderingen in het Koninkrijk. In dit proces worden ook de overheidsfinanciën, economie, rechtshandhaving en deugdelijk bestuur aan de orde gesteld. De slotverklaring van deze Ronde Tafel Conferentie (RTC) kondigde een nieuwe RTC in maart 2006 aan.

Verder in gesprek

Van 27 t/m 30 maart 2006 heeft minister Pechtold **bilaterale gesprekken** gevoerd met de eilandgebieden van de Nederlandse Antillen en met de regeringen van de Nederlandse Antillen en Aruba. Dit overleg is gebruikt om in een informele sfeer dieper in te gaan op de wederzijdse standpunten en bedoeld als opmaat voor een succesvolle volgende Ronde Tafel Conferentie. Deze gesprekken zijn in april 2006 op ambtelijk niveau voortgezet. Op 1 juni 2006 heeft de minister-president van de Nederlandse Antillen, mevrouw De Jongh-Elhage, gesproken met minister-president Balkenende, minister Pechtold en minister Zalm. Zij heeft tijdens dit gesprek het document 'Partners in het Koninkrijk' ontvangen. Hierin stelt de Nederlandse regering wat er wat haar betreft nodig is om het proces van staatkundige hervorming tot een succes te maken. In het document wordt onder andere ingegaan op de wijze waarop de nationale schuld substantieel kan worden verlaagd. Ook wordt een aantal essentiële punten benoemd op het terrein van goed bestuur en

de justitiële keten. In de laatste week van juni hebben er vervolggesprekken plaatsgevonden. Wanneer de partners positief op het document reageren, kan er wat Nederland betreft een Ronde Tafel Conferentie plaatsvinden.

Akkoord met Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Tijdens de miniconferentie op 10 en 11 oktober 2006 heeft Nederland belangrijke afspraken gemaakt met Bonaire, Sint Eustatius en Saba . Deze drie eilanden krijgen in de toekomst een positie binnen het Nederlands staatsbestel die sterk lijkt op een gemeente. De Antilliaanse wetgeving zal geleidelijk worden vervangen door Nederlandse wetgeving. Niet alle Nederlandse wetgeving zal van toepassing zijn. Afwijkingen zijn nodig vanwege de bevolkingsomvang, de ligging in het caraïbisch gebied en het eilandelijk karakter. De bevolking van de eilanden krijgt in de nieuwe situatie kiesrecht voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement. In de komende maanden worden de afspraken verder uitgewerkt zodat duidelijk wordt welke acties er nodig zijn voor de drie eilanden om hun nieuwe status te bereiken.

De implementatie van de afspraken met de drie kleine eilanden kunnen wat minister Nicolaï betreft niet los worden gezien van de totstandkoming van een akkoord met Curaçao en Sint Maarten om een nieuwe, meer autonome, positie binnen het Koninkrijk te verkrijgen. Het gaat immers om een breder proces waarbij uiteindelijk het Land Nederlandse Antillen zal worden opgeheven. Afgesproken is daarom dat de slotverklaring van de miniconferentie onderdeel zal uitmaken van een bestuurlijk akkoord dat op een later moment met Curacao en Sint Maarten kan worden bereikt.¹

¹ Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties